

**A KÚRIA**  
**mint felülvizsgálati bíróság**

Gfv.VII.30.041/2013/6. szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Kelemen, Mészáros, Sándor & Társai Ügyvédi Iroda által képviselt O. Korlátolt Felelősségű Társaság I. rendű, az **E.** Korlátolt Felelősségű Társaság II. rendű, az U. Korlátolt Felelősségű Társaság III. rendű, és az **Ó.** Zártkörűen Működő Részvénytársaság IV. rendű, mint a **Cs.** tagjai felpereseknek a dr. Pataki Márta Krisztina jogtanácsos által képviselt B. alperes ellen választottbírósági ítélet érvénytelenítése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 15.G.41.021/2012/8. számú jogerős ítélete ellen a felperesek részéről 9. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján indult felülvizsgálati eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Mellett Szervezett Választottbíróság VB/11199 számú ítéletét érvényteleníti.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesek, mint egyetemleges jogosultak részére 4.806.000 (Négymillió-nyolcszázhaty-ezer) forint elsőfokú- és felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek, mint a **Cs.** tagjai és B. között 2006. április 11-én megbízási szerződés jött létre a „Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep és Kapcsolódó Létesítményei” építési beruházás Műszaki ellenőri/Mérnöki feladatainak ellátására. A

szerződés 12.iii pontja szerint „bármely vita eldöntésére, amely a jelen Szerződésből vagy azzal összefüggésben, annak teljesülésével, megszegésével, érvényességével vagy értelmezésével kapcsolatban keletkezik, a szerződő felek alávetik magukat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (székhelye: Budapest) mellett szervezett Állandó Választottbíróóság kizárólagos és végleges, valamint végrehajtandó döntésének azzal, hogy a Választottbíróóság a saját Eljárási Szabályzata szerint jár el.”

A szerződés teljesítése során a felperesek számos olyan feladatot is elvégeztek, amely a Megbízási Szerződés alapján nem lett volna kötelezettségük. Ezt a szerződés teljesítésének ideje alatt több alkalommal is jelezték az alperesnek, illetve képviselőjének.

A többletmunkák teljesítését az alperes is elismerte, és a nevében eljáró **E.** Kft. a mérnöki pótmunkák közbeszerzési eljárásának előkészítését megkezdte az elfogadhatónak ítélt pótmunkák vonatkozásában. Ezt követően többszöri egyeztetés után az alperes közölte 2010. december 28-án, hogy jogalap, jogcím hiányában nem tartja teljesíthetőnek a felperesek igényét.

A felperesek (egyben választottbíróági felperesek) 2011. június 20-án kelt keresetükben kérték, hogy a Választottbíróóság kötelezze az alperest (egyben választottbíróági alperest) az általa korábban elismert, a keresetlevélben pontosan megjelölt munkák ellenértékének, 382.000 euronak, és késedelmi kamatainak a megfizetésére. Előadták, a kereseti kérelem azon alapul, hogy „a felek megbízási szerződése nem foglalja magában az F/3 alatt csatolt kimutatásban foglalt munkák elvégzését. Ezen mellékletben felsorolt munkák egy része vállalkozási, más része megbízási jellegű munkavégzést igényelt a felperesektől. A felperesek annak ellenére, hogy nem képezte a szerződésben rögzített feladatukat, elvégezték az alperes részére az F/3. alatti mellékletben foglalt munkákat” és ezek ellenértékének a megfizetésére kérték kötelezni az alperest.

A választottbíróági eljárásban az alperes ellenkérelmében érdemben perbebocsátkozott. A per első tárgyalásáról készült jegyzőkönyv szerint (2011. november 9.): „Eljáró tanács elnökének kérdésére a felek egybehangzóan közlik, hogy a Választottbíróóság hatáskörével kapcsolatban észrevételük, kifogásuk nincs.”

A Választottbíróóság a bizonyítási eljárás lefolytatását követően, 2012. február 22-én tartott tárgyalásán végzésében összefoglaló álláspont kifejtésére kérte fel a feleket, valamint felkérte az alperest, hogy nyilatkozzon: „a felek közötti szerződésben az erre a szerződésre nézve megállapított választottbíróági kikötésen túl elfogadja-e a választottbíróóság hatáskörét.” (Választottbíróági ítélet 7. oldal 3. bekezdés).

Az alperes összefoglaló véleményében kifejtette, hogy a felperesek által többletszolgáltatásnak minősített szolgáltatás a

felpereseknek a megbízási szerződésen alapuló kötelezettsége volt, a szerződésen kívüli tevékenységre nézve a Választottbíróság hatáskörét nem fogadta el.

A felperesek összefoglaló véleményükben hangsúlyozták, hogy a keresetüket az eljárás során nem változtatták meg. Azzal, hogy az alperes védekező iratában nem emelt hatásköri kifogást, illetve az első tárgyaláson kifejezetten elfogadta a Választottbíróság hatáskörét, az a szerződésben nem szereplő munkák ellenértékének elbírálása tekintetében is fennáll.

A Választottbíróság VB/11199. számú ítéletében a felperesek keresetét elutasította, és a választottbírósági díjat 5.888.838 Ft-ban állapította meg azzal, hogy azt a felperesek kötelesek viselni, s 30 napon belül 1.000.000 Ft jogi képviselési díjat kötelesek megfizetni az alperesnek.

Az ítélet indokolásában kifejtette, hogy a felek által kötött szerződés alapján a felperesek igénye az alperessel szemben megalapozatlan, mert a felek közötti szerződés a keresetlevélben ismertetett munkákat nem tartalmazta, és e munkákra formális szerződésmódosítás nem jött létre a felek között. Ugyanakkor megállapíthatónak találta, hogy a felperesek anyagi ellenszolgáltatásra vonatkozó igénye további bizonyítás után esetleg megalapozott lehet - de nem a perbeli szerződés alapján.

Kifejtette a Választottbíróság, hogy a kereskedelmi választottbíróság eljárása alapvetően szerződéseken alapul, a szerződéses jog az alapja és nem a deliktuális, illetve kvázi deliktuális tényállások. A jogalap nélküli gazdagodáson, vagy a Ptk. 6.§-án alapuló követelés tipikusan a rendes bíráskodás tárgya. A felperes a felek közötti megbízási szerződésben foglalt választottbírósági kikötés alapján adta be keresetét és szerződéses jogalapon perelt, illetve az alperes is a szerződés alapján védekezett. Ezért amikor a Választottbíróság észlelte, hogy „szerződésen túli tevékenység ellenértékéről van szó, tisztázni kellett, hogy a felek az általuk kötött szerződésen kívül is elfogadják-e a Választottbíróság hatáskörét.” Ezt ugyanis a Választottbíróságnak hivatalból, az egész eljárás során vizsgálnia kell. Ugyanakkor az Eljárási Szabályzat 1.§-a alapján elvileg mód van a szerződésen kívül keletkezett vita eldöntésére is, amennyiben a felek a választottbírósági szerződés hatályát erre az eljárás során kiterjesztik.

A Választottbíróság figyelembe vette, hogy a felperesek mindvégig a Ptk. megbízási, illetve vállalkozási szerződésre vonatkozó rendelkezéseiben jelölték meg keresetük jogalapját és nem hivatkoztak jogalap nélküli gazdagodásra, vagy utaló magatartásra. Ezért meg kellett állapítania, hogy az alperes ezek tekintetében is elfogadja-e a Választottbíróság hatáskörét, mert nem lett volna tisztességes eljárás, ha a keresettel szemben végig szerződéses alapon védekező alperest - azon az alapon, hogy perbe bocsátkozott és védekezésben, illetve az első tárgyaláson nem kifogásolta a

Választottbíróóság hatáskörét - automatikusan áttérve szerződésen kívüli tényállásra, esetlegesen marasztalja.

Mivel az alperes felhívásra „a szerződésen kívüli, kvázi deliktuális tényállások tekintetében nem fogadta el a választottbíróósági hatáskört, nem volt helye további bizonyítás lefolytatásának sem a jogalap, sem pedig felperesi igény összezszerűsége tekintetében”.

Kiemelte, hogy formális szerződésmódosítás hiányában, szerződéses alapon a felperesek keresete alaptalan, ezért azt elutasította, azonban ítélete nem képez res iudicata-t az esetlegesen rendes bírói úton érvényesíthető, nem a perbeli szerződésből eredő felperesi követelések tekintetében.

A felperesek nyújtottak be keresetet, melyben kérték a Választottbíróóság ítéletének érvénytelenítését a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (Vbt.) 55.§ (1) bekezdés e) pontja, valamint 55.§ (2) bekezdés b) pontja alapján, továbbá az alperes kötelezését a perköltség viselésére.

A Vbt. 55.§ (1) bekezdés e) pontjára hivatkozással kért érvénytelenítés körében hangsúlyozták, hogy a választottbíróósági eljárásban benyújtott keresetüket nem változtatták meg az előterjesztés óta. A felek között létrejött megbízási szerződésben írt választottbíróósági kikötés minden tekintetben kiterjedt a perbeli jogvitára, hiszen azzal összefüggésben keletkezett és annak eldöntéséhez a szerződés értelmezése is szükséges. Kiemelték, hogy az alperes - a kereseti kérelem ismeretében - az első választottbíróósági eljárási tárgyaláson elfogadta a Választottbíróóság hatáskörét, érdemi védekezésében nem terjesztett elő hatásköri kifogást. Hivatkoztak a Vbt. 6.§-ára, 24.§ (3) bekezdésére azzal, hogy az abban foglalt rendelkezések alapján az alperes az eljárás későbbi szakaszában hatásköri kifogást már nem terjeszthetett volna elő.

érelmezték, hogy a Választottbíróóság az ítéletével gyakorlatilag elzárta őket minden jogérvényesítéstől, mert igényüket a Vbt. 58.§-a, a Pp. 229.§-a és 130.§ (1) bekezdés d) pontja alapján a rendes bíróság előtt sem érvényesíthetik.

A Vbt. 55.§ (2) bekezdés b) pontja alapján a közrendbe ütközőnek azért állították a Választottbíróóság ítéletét, mert az ítélet szerint a felperesek elvégezték a munkájukat, de az érte járó díjat a bíróság nem ítélte meg nekik (Ptk.201. § (1) bekezdés). A választottbíróósági ítéletben foglaltakkal ellentétben, a Ptk.216.§ (1) bekezdése szerint, nem zárta ki semmi, hogy a keresetben megjelölt egyes munkákra akár szóban, vagy ráutaló magatartással szerződés jöjjön létre a felek között. A Választottbíróóság alaptalanul állapította meg, hogy a keresetben megjelölt munkákkal kapcsolatban közbeszerzési kényszer állt volna fenn, mert az ehhez szükséges bizonyítási eljárást nem folytatta le. Végül azzal, hogy

a Választottbíróság mellőzte a felperesek bizonyítási indítványainak teljesítését, elzárta őket attól, hogy keresetük alátámasztására további bizonyítékot tárjanak fel.

Az alperes kérte a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását. Hangsúlyozta, hogy kezdetben azért nem emelt kifogást a Választottbíróság hatáskörével szemben, mert a felperesek igényüket megbízási jogviszonyból eredő igényként terjesztették elő. Az alperesnek a Választottbíróság felhívását követően előterjesztett kifogása nem abszolút, hanem relatív hatályú volt, kizárólag a vállalkozási jogviszonyra vonatkozó kérdések vizsgálatára szorítkozott. A Vbt. 24.§ (1) bekezdése alapján a Választottbíróság maga dönt hatásköréről, s az ítélet a magyar közrendbe sem ütközik.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és kötelezte a felpereseket egyetemlegesen 1.270.000 Ft perköltség alperesnek történő megfizetésére.

Álláspontja szerint a felek közötti megbízási szerződésből eredő jogviták elbírálására a Választottbíróság a Vbt.24.§ (1) bekezdése alapján megállapította hatáskörét. A Választottbíróság jogi álláspontjának kialakítására tartozó kérdésnek minősítette, hogy a Választottbíróság szerint a felperesek a keresetben megjelölt munkákat nem a megbízási szerződés alapján végezték el. „Ezzel a Választottbíróság eljárása nem terjeszkedett túl a felek választottbírósági szerződésén. A Választottbíróságnak az anyagi és eljárásjogi szabályok értelmezésével kialakított jogi álláspontját és ennek következtében érdemi döntését érintő kérdés, hogy a Választottbíróság a kereseti követelést nem tartotta a megbízási szerződéssel összefüggőnek.”

A Választottbíróság kifejtette azt az álláspontját, hogy a megbízási szerződés alapján a felperesek által elvégzett többletmunkákért ellenérték nem járhat, s azt is megindokolta, hogy a felperesek további bizonyítási indítványait miért mellőzte. Rámutatott arra, hogy a rendes bíróság nem bírálhatja felül a Választottbíróság jogi álláspontját, érdemi döntését, és a Választottbíróság ítéletének esetleges jogszabálysértő rendelkezése nem alapozza meg a választottbírósági ítélet közrendbe ütközését. Mindezek figyelembe vételével megállapította, hogy a Választottbíróság eljárása megfelelt a választottbírósági megállapodásnak és az ítélete nem ütközik a közrendbe.

A felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet a jogerős ítélet ellen, melyben elsődlegesen kérték - tartalmában - annak hatályon kívül helyezését és a keresetüknek megfelelő határozat meghozatalát, valamint az alperes perköltségben való marasztalását.

Másodlagosan kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra történő utasítását.

Állították, hogy a jogerős ítélet sérti a Vbt. 55. § (1) bekezdés e) pontját, a (2) bekezdés b) pontját, a Pp. 213.§ (1) bekezdését, 221.§ (1) bekezdését és 24.§ (1) bekezdését.

A felülvizsgálati kérelem részletes indokolásában kifejtették, hogy a jogerős ítélet érdemben egyik kereseti kérelmükkel sem foglalkozott. A Vbt. 55.§ (1) bekezdés e) pontja alapján előterjesztett kereseti kérelmet meg sem említi, ezzel sérti a Pp. 213.§ (1) bekezdését.

Álláspontjuk szerint a bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének, ugyanis az ítéletből teljesen hiányzik azon körülmények megjelölése, amelyeket a bíróság a mérlegelésénél irányadónak vett, illetve amely miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak.

Iratellenesnek, ellentmondásosnak is állították a jogerős ítéletet. A Vbt. 55.§ (1) bekezdés e) pontjában foglalt érvénytelenítési ok körében megismételték a keresetben kifejtetteket, mert álláspontjuk szerint azt az elsőfokú bíróság nem bírálta el. Azzal érveltek, hogy a Választottbíróság a felek szerződésével kapcsolatos minden kérdés tekintetében rendelkezett hatáskörrel, egyrészt a felek választottbírósági kikötésére, másrészt az alperes védekezésére és perbe bocsátkozására tekintettel. Ezért a felperes keresetét valamennyi lehetséges jogcím tekintetében a szerződéssel összefüggésben a Választottbíróságnak el kellett volna bírálnia.

Sérelmezték továbbá, hogy a Vbt. 55.§ (2) bekezdés b) pontjára alapozott keresetüket az elsőfokú bíróság érdemben nem értékelte. E körben megismételték és részletesen indokolták a keresetlevélben kifejtett álláspontjukat.

Jogszabálysértésként jelölték meg azt is, hogy a jogerős ítélet nem a Pp.123.§-ban meghatározott megállapítási kereset alapján, hanem a választottbírósági eljárásban érvényesített összeg alapján állapította meg a peres eljárás illetékét. Álláspontjuk szerint az érvénytelenítésre vonatkozó kereseti kérelem esetében nem lehet megállapítani a követelés értékét, mert az nem az érvénytelenítési pernek, hanem az alapeljárásnak - a választottbírósági eljárásnak - a tárgya. A peres eljárás illetékét ennek megfelelően rótta le a felperes, ennek ellenére a munkadíj megítélésekor az ítélet a felperesi követelést vette alapul, s ezzel jogszabályt sértett.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján.

Elsőként megállapította, a felperesek felülvizsgálati kérelmükben alaptalanul állították, hogy a Vbt. 55.§ (1) bekezdés e) pontjára

alapított keresetüket az elsőfokú bíróság nem bírálta el. A jogerős ítélet indokolási részében nyilvánvaló elírás történt és az elsőfokú bíróság f) pontként hivatkozott a Vbt. 55.§ (1) bekezdés e) pontjára, melyet tartalmilag helyesen ismertetett. Ugyanakkor azonban az indokolásban - tartalmában - foglalkozott a megjelölt érvénytelenítési okkal, csak a keresetet ebben a tekintetben nem találta alaposnak.

Érdemben vizsgálva a felülvizsgálati kérelemben előadottakat a Kúriának elsőként abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a bíróság jogerős ítéletében a Vbt. 55.§ (1) bekezdés e) pontjában megjelölt érvénytelenítési ok megvalósulása ellenére utasította-e el a keresetet.

E körben a Kúria a felülvizsgálati kérelmet megalapozottnak találta az alábbi indokok miatt:

A Vbt.55.§ (1) bekezdés e) pontja szerint a fél keresettel az ítélet érvénytelenítését kérheti a bíróságtól, ha a választottbíróság eljárása nem felelt meg a felek megállapodásának - kivéve, ha a megállapodás ellentétes e törvény kötelezően alkalmazandó szabályával -, vagy ilyen megállapodás hiányában nem felelt meg e törvény rendelkezéseinek.

A Vbt.24.§ (1) bekezdése szerint a választottbíróság saját hatásköréről - beleértve bármely, a választottbírósági szerződés létezését vagy érvényességét érintő kifogást - maga dönt.

A Vbt.25.§ (1) bekezdése értelmében a választottbíróság a 24.§-ban említett kifogásokról, akár a kifogás felmerülésekor, akár az érdemben hozott határozatban dönthet.

A hivatkozott rendelkezések értelmében tehát a választottbíróságnak a hatásköri kifogásról, hatáskörének fennállásáról (hiányáról) mindenképpen döntenie kell.

A Választottbíróság Eljárási Szabályzata 44. § (2) bekezdés e) pontja szerint végzést hoz az eljáró tanács az eljárás megszüntetéséről abban az esetben, ha megállapítja saját hatáskörének hiányát.

A Választottbíróság keresettel támadott ítélete rendelkező részéből nem állapítható meg, hogy a kereset valamely részében a Választottbíróság eljárást megszüntető határozatot hozott volna, az ítélet rendelkező része a teljes kereset elutasítását tartalmazza. A választottbírósági iratok között nincs nyoma annak, hogy a Választottbíróság alakszerű határozattal megszüntette volna az eljárást a keresetnek abban a részében, melynek elbírálására a hatáskörét nem találta megállapíthatónak. Ezért a Választottbíróság ítéletének rendelkező része és indokolása ellentmondást tartalmaz. Nem állapítható meg egyértelműen a keresetet elutasító ítéleti

döntés terjedelme, melyhez a Vbt.58.§-a értelmében jogerő hatás fűződik. [EBH2009.1969.] Ezért helytállóan hivatkozott a felperes arra, hogy a Választottbíróság eljárása nem felelt meg a felek megállapodásának, mert az az Eljárási Szabályzat 44.§ (2) bekezdés e) pontjába ütközik, továbbá nem felelt meg a Vbt. rendelkezésének, mert a Vbt. 24.§ (1) bekezdésében és 25.§ (1) bekezdésében foglaltakat figyelmen kívül hagyva nem döntött a hatáskör hiányáról, csupán indokolásában utalt arra. Rámutat a Kúria arra, hogy a Vbt. szabályai szerint, ha a Választottbíróság a hatáskörének hiányát állapítja meg, döntése ellen nem lehet a bírósághoz fordulni. [EBH2004.1139.] E rendelkezés összhangban van azzal az elvvel, mely szerint a hatáskörrel való döntés elsődlegesen a Választottbíróság joga. E jog azonban egyben kötelezettség is, mert ennek teljesítése hiányában a fél, illetve a rendes bíróság nincs abban a helyzetben, hogy egyértelműen megállapítsa a fél kereseti kérelme mely része érvényesíthető az állami (rendes) bíróság előtt.

Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a Vbt.55.§ (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenítési ok fennáll, ezért jogszabálysértő a keresetet elutasító jogerős ítélet.

Miután a közrendbe ütközés (Vbt.55.§ (2) bekezdés b) pont) az ítélet tartalma alapján vizsgálható, és a Kúria a Választottbíróság ítéletét eljárási okból találta érvényteleníthetőnek, ezért a közrendbe ütközés megvalósulását a továbbiakban nem vizsgálta.

A kifejtett indokok miatt a Kúria a Pp. 275.§ (4) bekezdése alapján a jogszabálysértő jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és a Vbt. 55.§ (1) bekezdés e) pontjában foglalt érvénytelenítési ok megvalósulása miatt a Választottbírósági ítéletet érvénytelenítette.

A felperesek felülvizsgálati kérelme alapos volt. A pervesztes alperes a Pp. 270.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp.78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperesek elsőfokú eljárással, és a felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, amely a felperesek jogi képviselőjével felmerült ügyvédi munkadíjból és az elsőfokú eljárásban lerótt 36.000 Ft, illetve a felülvizsgálati eljárásban lerótt 3.500.000 Ft illetékből áll. A Kúria az illeték mértékét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII.törvény (Itv.) 40. § (3) bekezdésének figyelembe vételével állapította meg, és ezt vette irányadónak az ügyvédi munkadíj összegének meghatározásánál is. Az ügyvédi munkadíjat a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (a)-c) pontjai, (5)-(6) bekezdése és 4/A.§-a alapján állapította meg, figyelemmel a kifejtett ügyvédi tevékenységre is.

Budapest, 2013. július 9.

. Török Judit sk. a tanács elnöke, Dr. Csőke Andrea sk. előadó  
bíró, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes sk. bíró